

Hargita megye kistérségi ellátása

Könyvtári konferencia Csíkszeredában

Az egri Eszterházy Károly Főiskola Könyvtára és a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Csíkszeredai Karának könyvtára között, hosszú évek óta tartó szoros szakmai kapcsolat van. A Nemzeti Kulturális Alap pályázati támogatásával már több éve folyamatosan tanfolyamokat, továbbképzéseket rendez a két könyvtár, amelynek együttműködése az idén egy nagyszabású konferenciában teljesedett ki 2008 júliusának utolsó napján. *Hargita megye kistérségi könyvtári ellátása* címmel rendeztük meg azt a szakmai találkozót, ahol közel negyven könyvtáros vett részt, és a témában hét előadás hangzott el, majd a tanácskozást szakmai fórum zárta.

2001. Az előzmények

Mint oly sok minden az életben, ez a szakmai kapcsolat is – már 2001-ben – személyes ismeretségből alakult ki. A csíkszeredai könyvtár kinevezett vezetője az egri főiskola hallgatója volt. Kézenfekvőnek látszott részéről a gondolat, hogy egy újonnan – tulajdonképpen a semmiből létrehozandó könyvtár esetében – az erdélyi kollégák ahhoz az alma materhez, illetve annak a könyvtáraihoz forduljanak segítségért, ahol főiskolás éveiket végigtanulva – magyar szakos hallgatóként – napi kapcsolatot alakítottak ki a könyvtárral, és annak munkatársaival. Nem utolsósorban így olyan könyvtárhoz fordultak segítségért, amelynek gyűjteményével, felszereltségével és naprakészségével is tisztában volt a kolléga.

Nekünk, egri könyvtárosoknak igen izgalmas volt a lehetőség, hogy egy olyan könyvtár kialakításában nyújthattunk segítséget és vehettünk részt tevőlegesen, ahol még csak a puszta falak álltak. Sőt, az erdélyi kollégákra is csak jövő időben mondhattuk el, hogy kollégák, hiszen legtöbbjüknek nem is volt könyvtárosi végzettsége, „csupán” tanári diplomája. Hogy a gyakorlati tapasztalatokról már ne is beszéljünk. (Azóta természetesen mindannyian elvégezték a könyvtár szakot, sőt többen már komoly tudományos tevékenységet is folytatnak.)

Nos, a 2001. évi kapcsolatfelvétel valójában tehát annak szólt, hogy mi, egri, több évtizedes gyakorlattal rendelkező tapasztalt könyvtárosok egy hétre beköltöztünk a jövő csíki könyvtárba, illetve a csupasz falak közé, és felszerelve raktári táblázatokkal, ETO-val, csoportos és címleltári könyvekkel, mindenféle egyéb könyvtári nyomtatványokkal és szabványokkal, elkezdtük hivatásunk alapvető tudnivalóit magyarázni.

Csodálatos feladat volt ez számunkra, hiszen fantasztikus érdeklődést és tenni-, teljesíteni akarást tapasztaltunk az erdélyi kollégák részéről.

Olyan szintről indult a munka, hogy valóságos könyvtárépítéssel kellett kezdenünk, hiszen akkor, abban a pillanatban kellett megtárgyalni – a sok elméleti feladat mellett – számos olyan gyakorlati kérdést is, mint pl. hová kerüljön a kölcsönzőpult, hol legyen a csendesebb olvasótermi-kutató rész, hová lehet telepíteni a zenei részleg állományát, és hol kaphat helyet a ruhatár. Már ekkor szinte láttuk magunk előtt az új könyvtárat.

2003.

Alig több mint egy év telt el, és ismét lehetőség nyílt rá, hogy most már az erdélyi könyvtárosokat fogadjuk Egerben, és a sok elméleti tanács gyakorlati megvalósulását, működését bemutassuk saját könyvtárunkban.

Egy hétig tartózkodtak nálunk az erdélyi kollégák, ez alatt a könyvtári munka minden területét bemutattuk a mindennapok gyakorlatában: gyűjteményszervezést, gyarapítást, tartalmi és formai feltárást. Szó volt a forrásközpont típusú könyvtárról, az állományvédelmi technikákról, és nem utolsósorban egy integrált számítógépes könyvtári rendszer (ALEPH) minden működő modulját is bemutattuk.

A vendégeket más típusú könyvtárakba is elvittük, egy-egy napot töltöttek megyei könyvtári, levéltári, egyházmegyei és múzeumi könyvtári specialitások megismerésével.

És még abban az évben a megvalósult csíkszeredai könyvtári álmot is volt szerencsénk megtekinteni, és megállapítottuk, hogy bő egyéves heroikus munkával az erdélyi kollégák bizony igazi könyvtárat hoztak létre az egyetem itteni karán.

A folytatás

2006-ban és 2007-ben az NKA pályázatának támogatásával ismét találkozni tudtak a két felsőoktatási szakkönyvtár munkatársai. A megbeszélések szakmai témakörei mindig annak megfelelően változtak, ahogy azt az erdélyi kollégák kérték és igényelték, és ahogy a könyvtári élet aktualitása is változott.

Így 2006-ban elsősorban a könyvtári szabályzatok, új könyvtári szolgáltatások és a könyvtárközi kölcsönzés került előtérbe, új számítógépes szolgáltatások bemutatásával együtt.

2007-ben pedig az időközben új könyvtári terekbe költözött Sapiaentia könyvtárának szakmai működése volt napirenden, különös tekintettel a könyvtári menedzsmentre, PR-tevékenységre, könyvtári együttműködési lehetőségek kialakítására, új könyvtári erőforrások feltárására, illetve hogy – külső szemmel értékelve – az egri kollégák készítsenek egy olyan tanulmányt, amely feltárja a Sapiaentia könyvtára működésének erősségeit és gyengeségeit is.

A konferencia

Úgy gondolom, 2008-ra érte el a kétoldalú szakmai könyvtári kapcsolat a csúcspontját, hiszen lehetőségünk nyílt egy szakmai konferencia megrendezésére, már

nemcsak a két könyvtár közreműködésével, hanem az egész Hargita megyére, természetesen azért a csíki térség könyvtáira figyelve elsősorban. A konferencia megrendezésében ismét csak az NKA támogatása segített bennünket.

A konferencia megrendezésének vezérelve ismét csak az volt, hogy arról beszéljünk, ami az erdélyi kollégákat különösen foglalkoztatja. A másik célja pedig az volt, hogy lehetőséget teremtsünk olyan szakmai párbeszédre, fórumra, ahol az erdélyi kollégák elmondhatják legégetőbb gondjaikat, és közösen kereshetünk megoldást. Nem utolsó sorban az is célunk volt, hogy a különféle típusú könyvtárakból meghívott kollégák felvegyék egymással a kapcsolatot a mi segítségünkkel, és a jövőben már nélkülünk működjenek együtt, segítsék egymást.

A konferencia rendezője az egi Eszterházy Károly Főiskola és a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Könyvtára volt.

A vendégek: a Csíkszeredai Kájoni János Megyei könyvtár, a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtár, a Nagyszebeni Magyar Kulturális Iroda, a Nagyszebeni Brukenthal Könyvtár, a Marosvásárhely Teleki Téka, a Kézdivásárhelyi Báró Wesselényi Miklós Városi Könyvtár, a Sepsiszentgyörgyi Bod Péter Megyei Könyvtár és a csíki kistérség községi könyvtárai, illetve könyvtárosai.

A konferencia legfontosabb előadásai az alábbiak voltak:

1. Tudományos szakkönyvtár – közművelődési könyvtárak. Együttműködési lehetőségek tények és remény félúton. Balogh László – Sapientia Tudományegyetem Könyvtára
2. A csíkszéki közművelődési könyvtárak helyzete. Kopacz Katalin – Kájoni János Megyei Könyvtár
3. Az EKF könyvtárának és a honlapján elérhető szolgáltatások bemutatása. Tircsné Propper Valéria – EKF Könyvtára
4. A könyvtárközi kölcsönzés szolgáltatásának bemutatása. Kovács Lászlóné – EKF Könyvtára
5. Ügyfélkapcsolatok a könyvtárban. Kocsisné Prókai Laura – EKF Könyvtára
6. Kistérségi könyvtári ellátás. Vida Gábor – EKF Könyvtára
7. Az EKF Könyvtárának területén működő Amerikai Kuckó bemutatása. Jakubik Gábor – EKF Könyvtára
8. On-line kapcsolatok a csíki könyvtárak között. Illyés László – Sapientia Tudományegyetem

Tircsné Propper Valéria a könyvtári honlapon keresztül elérhető szolgáltatásokkal kapcsolatban az olvasási szokások megváltozásáról beszélt. Előadásának szlogenje „az olvasás a legszórakoztatóbb időpocsékolás!” volt. Elmondta, hogy az olvasók száma nem lett kevesebb napjainkra, inkább az olvasás mennyisége csökkent, és jellege, irányultsága változott meg. Továbbra is vannak, akik egyáltalán nem olvasnak, és vannak, akik sokkal többet olvasnak mint korábban.

A kutatások valójában azt mutatják, hogy az olvasás gyakorisága csökkent inkább, és az olvasott könyvek darabszáma és műfaji összetétele változott. Csökkent az ún. klasszikusok iránti igény (ami nem jelenti azt, hogy többet már nem lesz igény irántuk soha), és megnőtt az ún. szórakoztató irodalom iránti kereslet.

Egy minisztériumi vizsgálata alapján elmondhatjuk, hogy a 14–70 éves népesség összesen 86 százaléka a saját állítása szerint olvas, több-kevesebb gyakorisággal. A megkérdezettek 32 százaléka nyilatkozta azt, hogy belekezdett mosta-

nában valamilyen olvasnivalóba, de még nem ért a végére. Eljutva netes olvasási szokásokhoz, joggal tehetjük fel a kérdést, hogy „hogyan olvasnak az emberek a neten?” A válasz pedig az, hogy sehogy!

A felhasználók nem olvasnak, hanem csupán szörfölnek. Kiragadnak a szövegből egy szót, egy mondatot, és már mennek is tovább, mert nincs idejük és nincs türelmük. Vagyis az internetező elfoglalt. Nem ér rá keresni a lényegét. Azonnal meg kell kapnia, lényegretörően, pontosan fogalmazva a választ, hogy el ne veszítsük a bizalmát. Ezért is vált a könyvtári munka hagyományos szakterületei mellett egyre fontosabbá az internet és természetesen a saját honlap, ahol megmutathatja magát a könyvtár a felhasználónak. Tömören, pontosan, célbatalálón. Ezzel egyben felkeltve az olvasó érdeklődését, megszerezve bizalmát és elébe menve az igényeinek.

Ma már az igénykeltés, a reklám, a könyvtári PR-tevékenység legkézenfekvőbb és leghatékonyabb eszközévé vált a könyvtári honlap. Ráadásul könnyen változtatható, bővíthető, alakítható és nem statikus mint egy nyomtatott szóróanyag, ismertető a könyvtárról. Ma az olvasó sokszor csak akkor indul el a könyvtár felé, ha az interneten már tájékozódott a keresett szolgáltatásról vagy irodalomról. És itt van a hatalmas felelőssége a könyvtárnak, hogy bizony fel kell ismerni és ki kell használni az internet adta előnyöket, mert különben menthetetlenül lemarad az olvasókért való harcban; különösen azon városokban, ahol több könyvtár is rendelkezésre áll. Az olvasó megalapozottan vagy sem, de dönt – és a véleménye szerinti jobbat fogja igénybe venni.

Ezért tehát készítsünk látványos, jól megszerkesztett, áttekinthető honlapot!

Kovács Lászlóné (EKF Könyvtára) előadásában nagyon fontos kérdéstről hallhattak az erdélyi kollégák: a könyvtárközi szolgáltatásról, és arról, hogy a könyvtári szakma Magyarországon komoly lépéseket tett és tesz a könyvtárközi kölcsönzés szolgáltatási rendszerének kidolgozására az erdélyi könyvtárak rendszerében.

Kocsisné Prókai Laura (EKF Könyvtára) a könyvtártudomány legújabb szakterületéről, a banki–gazdasági életből átvett ügyfélkapcsolatokról beszélt.

Jakubik Gábor (EKF Könyvtára) az egri felsőoktatási könyvtár legújabb – igen látványos – szolgáltatását, az Amerikai Kuckót mutatta be.

Vida Gábor (EKF Könyvtára) kistérségi könyvtári ellátásról szóló előadása szorosán kapcsolódott gondolatébresztőként az erdélyi kollégák előadásaihoz, így a a csíki közművelődési könyvtárak helyzetének áttekintéséhez (Kopacz Katalin – Károni János Megyei Könyvtár).

A konferencia talán legfontosabb és leghasznosabb eseménye a szakmai fórum volt, amely a késő estébe nyúlva lehetőséget teremtett arra, hogy a meghívott erdélyi vendégek saját problémáikat elmondva, segítséget, tanácsot kaphassanak. És tulajdonképpen ez a legtöbb, amit eredményként várni lehetett. Hallottuk Dönfalva, Tusnádfürdő, Szépvíz, Csíkszentdomokos, Szentegyháza stb. könyvtárosait, illetve gondjaikat.

Bebizonyosodott számunkra, hogy bizony, Erdély könyvtárai és könyvtárosai igen nehéz helyzetben, nagyon magányosan harcolnak a kultúra fegyverével a végeken.

Segítségre van szükségük, mindenféle segítségre, amelynek egyik módszere lehet például a szakmai találkozók megszervezése is.

Tircsné Propper Valéria